

KALFSVLEESPRODUCTIE BESTAND TEGEN VERANDERING EUROPEES PREMIEBELEID?

Kees de Bont en Jan Bolhuis

Ontkoppeling van de slachtpremies in de kalfsvleessector kan in Nederland leiden tot een vermindering van de productie met 5 tot 15%. Het kan echter ook niet worden uitgesloten dat de productie ongeveer gelijk zal blijven. Hiervoor zijn de voorwaarden van ontkoppeling belangrijk, zoals het gelijktijdig ontkoppelen van de slachtpremie in Frankrijk. Ook de liberalisering van het zuivelbeleid is van belang voor de kalfsvleessector. Dit concludeert het LEI in een analyse van de kalfsvleessector en de mogelijke gevolgen van verandering van het premiebeleid. De analyse is uitgevoerd op verzoek van het ministerie van LNV en is van belang voor besprekingen in Europees verband. Hierbij kan het beëindigen van de nog bestaande premiekoppelingen in onder meer de rund- en kalfsvleessector aan de orde komen. Na de hervorming van het Europese Landbouwbeleid in 2003 heeft Nederland met onder meer Frankrijk gebruik gemaakt van de mogelijkheid om voor vleeskalveren de slachtpremie te blijven uitbetalen. Het beschikbare premiebedrag in Nederland is circa 40 miljoen euro voor de witvleeskalveren tot acht maanden, wat bij 1 miljoen slachtingen neerkomt op circa 40 euro per kalf. Voor de op wat hogere leeftijd (acht tot twaalf maanden) geslachte rosékalveren wordt een premie van ongeveer 70 euro voor volwassen runderen ontvangen. Bij ontkoppeling worden premies vervangen door toeslagrechten, die in beginsel ook kunnen worden ontvangen zonder de productie voort te zetten. In de sector wordt vooral door de integraties gevreesd dat een aantal vleeskalverenhouders de productie zal beëindigen. Hierdoor zal de kalfsvleesproductie in Nederland na ontkoppeling fors dalen en een deel van de premies uit de sector vloeien.

De kalfsvleessector in Nederland

De Nederlandse vleeskalverenhouderij is wat betreft het gehouden aantal dieren vanaf 1990 met ongeveer 40% gegroeid. Binnen de veehouderij was het hiermee in deze periode vrijwel de enige groeisector. De vleeskalverenhouderij onderscheidt zich ook doordat de schaalvergroting minder sterk is dan in andere sectoren. De structuur van de bedrijven in de sector is zeer divers. Naast ongeveer 2.500 bedrijven met kleinere aantallen vleeskalveren zijn er ruim 500 grotere, gespecialiseerde hoofdberoepbedrijven. Binnen de vleeskalverenhouderij is de afgelopen jaren vooral de relatief nieuwe roséproductie toegenomen. De sector benut hiervoor in toenemende mate uit andere EU-landen geïmporteerde jonge kalveren. De laatste jaren komen deze kalveren voor een deel uit Midden- en Oost-Europa. Het inkomen van de bedrijven (witvlees met contracten) was in de periode 2002-2006 hoger dan in de daaraan voorafgaande jaren. In vergelijking met de varkens- en pluimveehouderij kent de vleeskalverenhouderij stabiele inkomens. Bepalend voor het inkomen van de meeste vleeskalverenhouders is de contractvergoeding van de integraties. Het inkomen van de vleeskalverenhouders ligt in de periode 2002-2006 op het peil van de melkveehouderij en zou zonder het effect van de premies gemiddeld ongeveer gelijk zijn aan het lagere inkomen in de periode 1995-2000, voordat de premies werden geïntroduceerd.

Positie op de Europese markt en de rol van integraties

Nederland neemt een vooraanstaande positie in op de Europese markt van kalfsvlees en heeft in de loop van de jaren zijn marktpositie weten te versterken, vooral ten koste van Frankrijk en Italië. Nederland is momenteel met een marktaandeel van ongeveer 27% na Frankrijk de grootste producent (tabel 1). Van de Nederlandse productie wordt ongeveer 90% geëxporteerd, vooral naar Italië (circa 40%), gevolgd door Duitsland en Frankrijk (beide ongeveer 20%). De afzet naar deze landen is vrij stabiel en niet erg gevoelig voor de economische conjunctuur.

Tabel 1 *Kalfsvleesproductie in de belangrijkste productielanden in de EU (in 1.000 ton, inclusief rosékalfsvlees)*

	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006(v)
Frankrijk	292	258,6	241,0	250,4	247,7	243,3	236,5	244,1	239,3
Nederland	165	193,9	198,5	164,6	177,2	186,5	197,6	211,7	206,0
Italië	217	181,5	157,1	156,8	153,2	147,2	140,6	142,4	142,4
België	37	53,8	44,8	46,9	50,6	50,4	48,8	53,1	54,1
Duitsland	64	60,5	52,4	46,1	41,1	40,3	45,6	44,8	43,1
EU-15	.	.	766,8	756,6	767,9	764,2	758,5	788,0	769,4

Bron: Eurostat.

In de productieketen van vooral witkalfsvlees hebben de integraties een regiefunctie. Meer dan 90% van de witvleeskalveren wordt op contract gehouden. In de rosésector gaat het om circa 40%. De contracten worden overwegend aangeboden door integraties, die zowel de toelevering van kalveren en kalvermelkpoeder als het slachten en de afzet van het vlees verzorgen. De kalverenhouder ontvangt een vergoeding voor de verzorging en huisvesting van de dieren. Omdat enkele Nederlandse integraties internationaal actief zijn, hebben deze een belangrijke rol in de totale kalfsvleesmarkt in de EU.

Samenhang met zuivelbeleid

De kalfsvleessector heeft op verschillende manieren te maken met de melkveehouderij- en zuivelsector en met het zuivelbeleid. De melk- en zuivelsector leveren aan de kalfsvleessector de belangrijkste inputs: kalveren en melkpoeder. Gezien de huidige hoge prijzen van de zuivelproducten (melk- en weipoeder), die als voer worden benut voor de vleeskalveren, heeft de kalfsvleessector belang bij beëindiging van de quotering dan wel voorlopig een verdere verruiming van de melkquota. Hierdoor neemt ook het aanbod van nuchtere kalveren in Nederland op termijn toe, waardoor Nederland minder afhankelijk wordt van de invoer van kalveren. Verandering in het zuivelbeleid kan dus langs twee wegen leiden tot een daling van de productiekosten van kalfsvlees.

Voorwaarden voor ontkoppeling

De vertegenwoordiging van de kalfsvleessector die betrokken is bij de analyses door het LEI noemt een aantal voorwaarden voor de premieontkoppeling. Belangrijk zijn het gelijktijdig ontkoppelen in de gehele EU, zodat er geen concurrentienadeel ontstaat met bijvoorbeeld Frankrijk, en het kiezen van een recente periode als basis (referentie) voor de bepaling van de toeslagrechten per bedrijf. In elk geval is de bij de hervorming van het Europese Landbouwbeleid in 2003 voor de ontkoppeling van veel andere premies gekozen periode 2000-2002 niet bruikbaar. In 2001 werd Nederland namelijk geconfronteerd met een uitbaak van MKZ, waardoor veel bedrijven tijdelijk moesten worden gesloten en er voor veel minder kalveren een slachtpremie werd ontvangen. Gezien de prijsverhoudingen tussen kalfsvlees en het vlees van volwassen runderen zal de afschaffing en ontkoppeling van de slachtpremies bij voorkeur beide categorieën dieren moeten omvatten. De meeste bedrijven met vleeskalveren beschikken over weinig grond. Wanneer de slachtpremie wordt ontkoppeld en hiervoor in de plaats toeslagrechten worden verleend, hebben de meeste kalfsvleesproducenten een veel hogere toeslag per hectare dan de landbouw in Nederland gemiddeld kent. De kalfsvleessector komt dan ook in problemen met het invoeren van regionalisatie; door flat rate ofwel gelijke toeslagen per hectare gaan de vleeskalverenhouders veel minder ontvangen dan de huidige premiebedragen. Het gelijktijdig of kort na elkaar toepassen van ontkoppeling en regionalisatie is erg nadelig voor de kalfsvleesproductie in Nederland. Er is dus reden voor een zorgvuldige fasering van de mogelijke aanpassingen in het Europese Landbouwbeleid, die de komende tijd worden besproken.

Meer informatie: Rapport 6.07.16 Vleeskalveren en herziening van het premiebeleid